

De leesscan

INSPIRATIEWIJZER LEESMONITORING

In dit document vind je bijkomende reflectievragen bij de pijler 'leesmonitoring'. In de rechterkolom kan je noteren hoe jouw school (nog) sterker wil inzetten op deze pijler.

Notities voor jouw school

Ik monitor de leesvaardigheid van de leerlingen in functie van verschillende doelen.

Bij een evaluatie van de leesvaardigheid bepaal ik vooraf welke doelen ik wil realiseren. Ik verbind de doelen met **de eindtermen, ontwikkelings- en/of leerplandoelen** voor lezen gekoppeld aan de leeftijdsgroep van mijn klas en dit zowel wat betreft ontlukende geletterdheid/technisch lezen, begrijpend lezen, reflectievaardigheden, taalattitude, literaire competentie als schriftelijke informatiebronnen hanteren.

Ik monitor de leescompetentie van de leerlingen om zicht te krijgen op het **leesproces** van de leerlingen. *Bv. Wat is de beginsituatie van de leerlingen? Hoe ontwikkelen de ontlukende geletterdheid, het leesbegrip, de leestechiek, de leesmotivatie en het leesgedrag van de leerlingen zich?*

Ik monitor de leescompetentie van de leerlingen om mijn **leesonderwijs in de klaspraktijk** hierop af te stemmen. Hoe kan ik mijn aanpak afstemmen op de verschillende beginsituatie van leerlingen? Hoe kan ik minder vaardige of gemotiveerde lezers begeleiden of leesvaardige en gemotiveerde leerlingen versterken?

Ik monitor de leescompetentie van de leerlingen om er met de leerlingen en hun ouders over te **communiceren**. Ik bespreek en verduidelijk de resultaten in functie van persoonlijke groei en geef effectieve feedback (feedback, feed-up, feedforward).

Ik monitor de leestechiek van mijn leerlingen op verschillende manieren.

Ik betrek de leerlingen bij de evaluatie van hun **leestechiek**: *bv. Hoe scoor je jezelf op deze criteria? Wat lukt volgens jou (minder) goed? Wat zijn jouw werkpunten? Hoe zou je de prestatie van je medeleerling beoordelen op deze criteria?*

Ik gebruik verschillende **instrumenten** om de leestechiek zo breed mogelijk in kaart te brengen: *bv. zelfevaluatie, portfolio, observaties, individuele opdrachten, groepsopdrachten, volgsysteem...*

Ik **registreer** welke leerlingen technisch (on)voldoende vlot lezen, d.w.z. de tekst snel genoeg en accuraat kunnen decoderen.

Verdere vragen bij dit item op de volgende bladzijde.

Ik registreer welke **technieken** de leerlingen al of niet beheersen om vlot technisch te lezen: lezen met letterclusters en spellingpatronen (bv. 'schr', 'wr', 'ng'...) // lezen met behulp van morfologische analyse (bv. *gevaarlijk, bedankt, boekenkast...*) // lezen met behulp van visuele woordvorm (directe woordherkenning) // lezen met behulp van de context (anticiperend lezen) // lezen in leesbogen (groepjes woorden die inhoudelijk samen horen) // lezen met een gepaste expressie en intonatie.

Tijdens leesactiviteiten in verschillende leergebieden **observeer** ik de leestechiek van de leerlingen.

Ik geef de leerlingen **feedback** over hun leestechiek: bv. *Ik merk dat je de context goed gebruikt tijdens het lezen.*

Ik schakel de hulp in van **derden** om de leestechiek van de leerlingen zo breed mogelijk in kaart te brengen: bv. *paralleleerkracht, zorgleerkracht, ouders...*

Ik monitor het leesbegrip op verschillende manieren.

Ik betrek de leerlingen bij de evaluatie van hun **leesbegrip**: bv. *via gesprekken of evaluatiewijzers. Vond je de tekst moeilijk/makkelijk? Wist je al iets over het onderwerp? Welke strategieën heb je toegepast? Welke woorden vond je moeilijk? Welke vragen/opdrachten vond je wel/niet moeilijk? Voor welke opdrachten heb je hulp gevraagd? Wil je een moeilijkere tekst lezen?*

Ik gebruik verschillende **instrumenten** om het leesbegrip zo breed mogelijk in kaart te brengen: bv. *zelfevaluatie, portfolio, observaties, individuele opdrachten, groepsopdrachten, volgsysteem...*

Tijdens concrete leesactiviteiten in verschillende leergebieden **observeer** ik het leesbegrip van de leerlingen. Bv. *Ik observeer of de leerlingen een leesstrategie die aan bod kwam in de taalles ook toepassen tijdens het lezen van een tekst in een les wereldoriëntatie.*

Ik ga in **gesprek** met de leerlingen over hun leesbegrip én hun leesproces (hun aanpak tijdens het lezen). Bv. *Ik laat hen hardop verwoorden welke denkprocessen ze uitvoeren tijdens het lezen en geef gerichte feedback. Waar lees je dat? Welke prent vertelt jou dat? Waar staat dat in de tekst? Waarom denk je dat? Wat betekent dat woord volgens jou?...*

Ik **registreer** welke **lees- en/of luisterstrategieën** de leerlingen in meerdere/mindere mate inzetten, bv. *via het leerlingvolgsysteem: voorspellen, visualiseren, verbindingen maken en relaties afleiden, tekststructuur herkennen, samenvatten, vragen stellen.*

Ik registreer in welke mate de leerlingen in staat zijn om het eigen **leesgedrag te sturen**: oriënteren op de tekst, een leesdoel selecteren, tekstbegrip bewaken, beoordelen.

Verdere vragen bij dit item op de volgende bladzijde.

Ik gebruik vragen en opdrachten die **verschillende denkvaardigheden** in kaart brengen: onthouden (*personages benoemen, identificeren...*) // begrijpen (*gevoelens interpreteren, voorwerpen classificeren, de verhaallijn samenvatten, oorzaken afleiden, meningen vergelijken...*) // toepassen (*een stappenplan uitvoeren, een methode hanteren...*) // evalueren (*een personage, schrijver beoordelen, een methode testen...*) // analyseren (*een zakelijke tekst structureren*) // creëren (*o.b.v. informatie een dag plannen, o.b.v. een beschreven probleem iets ontwerpen...*).

Ik schakel de hulp in van **derden** om het leesbegrip van de leerlingen zo breed mogelijk in kaart te brengen, bv. *paralleleerkracht, zorgleerkracht, ouders...*

Ik monitor de leesmotivatie op verschillende manieren.

Ik laat leerlingen hun **leesmotivatie** zelf in kaart brengen, bv. *via een leesdagboek, een leesportfolio, een leesblog, een boekentasje, een boekenplankje, boekenkaartjes...*

Ik laat de leerlingen in kaart brengen voor welke **teksttypes** ze gemotiveerd zijn, bv. *verhalen, weetboeken, kranten, strips, tijdschriften, handleidingen, brieven, digitale teksten, ondertitels, sms'jes, sociale media...*

Ik monitor de leesmotivatie van mijn leerlingen. Ik weet waarom ze lezen en of ze voornamelijk **autonoom of gecontroleerd** gemotiveerd zijn.

Ik gebruik verschillende **instrumenten** om de leesmotivatie zo breed mogelijk in kaart te brengen en breng die informatie samen: bv. *zelfevaluatie, portfolio, maar ook observaties, individuele opdrachten, groepsopdrachten, volgsysteem...*

Ik **observeer** de leesmotivatie van de leerlingen tijdens leesopdrachten in de verschillende leergebieden, bv. *m.b.v. een kijkwijzer. Zo weet ik voor welke onderwerpen, leesopdrachten en thema's de leerlingen gemotiveerd zijn.*

Ik ga **in gesprek** met de leerlingen over hun leesmotivatie en geef feedback, bv. *via leesgesprekken: Over welke onderwerpen wil je graag teksten lezen, wil je wel/niet graag teksten lezen van dezelfde schrijver? Ik zag dat je heel gemotiveerd was bij het lezen van deze tekst. Ik merk op dat je houdt van griezelverhalen, mopjes, strips...*

Ik schakel de hulp in van **derden** om de leesmotivatie van de leerlingen zo breed mogelijk in kaart te brengen, bv. *ouders, paralleleerkracht, zorgleerkracht...*

Ik monitor het leesgedrag op verschillende manieren.

Ik laat leerlingen hun **leesgedrag** zelf in kaart brengen, bv. *via een leesdagboek, een leesportfolio...*

Ik laat de leerlingen hun **leesfrequentie** en **leesduur** in kaart brengen, bv. *Hoe vaak lezen de leerlingen op school, thuis, elders? Hoe lang lezen de leerlingen tijdens een leesmoment? Kunnen de leerlingen genieten van het lezen of proberen ze het leesmoment zo snel mogelijk af te ronden?*

Verdere vragen bij dit item op de volgende bladzijde.

Ik laat de leerlingen hun **leesmateriaal** in kaart brengen, *bv. welke teksttypes lezen de leerlingen vaak/minder vaak (verhalen, weetboeken, kranten, strips, tijdschriften, handleidingen, brieven, digitale teksten, ondertitels, sms'jes, sociale media...)? Welke teksttypes ontlenen de leerlingen uit de (klas)bibliotheek?*

Ik gebruik verschillende **instrumenten** om het leesgedrag zo breed mogelijk in kaart te brengen: *bv. zelfevaluatie, portfolio, observaties tijdens verschillende lessen, individuele opdrachten, groepsopdrachten volgsysteem...*

Ik ga in gesprek met de leerlingen en geef **feedback** over hun leesgedrag, *bv. n.a.v. een leesbingo.*

Ik betrek de **ouders** om zicht te krijgen op de leescultuur in de thuisomgeving, *bv. tijdens oudergesprekken of via een bevraging: Zijn er thuis veel/weinig geschreven teksten aanwezig: boeken, kranten, tijdschriften...? Wordt er veel / weinig (voor)gelezen aan de leerling? Lezen de leerlingen zelf voor aan anderen? Is de leerling lid van een bibliotheek?*

Ik monitor de leesvaardigheid in relatie tot de algemene (taal)competenties van mijn leerlingen.

Ik breng de taal/talen in kaart die de leerlingen spreken met hun **(groot)ouders, broer(s) of zus(sen)**... *bv. met behulp van een talenpaspoort.*

Ik breng de taal/talen in kaart die de leerlingen spreken met **vrienden** tijdens buitenschoolse activiteiten.

Ik breng de **attitude** van de leerlingen in kaart ten opzichte van de schooltaal.

Ik volg de **taalvaardigheid** van de leerlingen op voor lezen, maar ook voor de vaardigheden luisteren, schrijven en spreken, *bv. aan de hand van een leerlingvolgsysteem zoals VLOT.*

Ik breng in kaart welke leerlingen over een beperkte/uitgebreide **woordenschat** beschikken.

Ik registreer de **taalbeschouwelijke kennis** van de leerlingen in functie van lezen.

Ik registreer welke leerlingen over een beperkte/ruime **kennis van de wereld** beschikken.

Ik breng naast talige competenties ook **sociale en zelfsturende competenties** in kaart die het lezen kunnen ondersteunen.

In onze school hebben we goed zicht op de leesnoden van onze leerlingen.

In onze school hebben we goed zicht op het aantal leerlingen dat **onvoldoende leesvaardig** is om probleemloos deel te nemen aan activiteiten, opdrachten en evaluaties.

In onze school zijn we in staat om de verhoogde leesnoden van individuele leerlingen overzichtelijk **in kaart te brengen**, *bv. via het leerlingvolgsysteem.*

Verdere vragen bij dit item op de volgende bladzijde.

In onze school hebben we goed zicht op de **oorzaken** van de verhoogde leesnoden. Die kunnen buiten of binnen de school liggen. *Bv. Een groot percentage leerlingen groeit op in een taal- en leesarm milieu. In onze school is het heel moeilijk om de ouders te betrekken bij het leesonderwijs. In onze school is er een breuklijn tussen de lagere en hogere graden wat betreft een motiverende leesomgeving.*

In onze school is er **een vlotte informatiedoorstroom** van de resultaten van de verschillende leerlingen voor lezen over de leerjaren heen.

In onze school gebruiken we de leesresultaten in functie van ons beleid.

In onze school zetten we voldoende in op de **preventie én remediëring** van leesproblemen, *bv. via rijke teksten, uitdagende opdrachten, preteaching...* We volgen de effecten van deze preventieve en remediëringsacties nauwgezet op om de aanpak al dan niet voort te zetten of aan te passen. *Bv. Er is regelmatig overleg tussen de klasleerkracht(en), de zorgleerkracht, de zorgcoördinator... over ervaringen, resultaten van de leerlingen...*

In onze school zijn er duidelijke afspraken over wanneer **externe ondersteuning** noodzakelijk is bij leesproblemen, *bv. logopedie*. We maken ook afspraken over de inhoud en opvolging van deze ondersteuning: de effecten van de ondersteuning worden regelmatig geëvalueerd.

In onze school gebruiken we de leesresultaten van de leerlingen voor **doelen en acties** waarmee we ons leesonderwijs kunnen versterken. We maken afspraken over de gewenste uitkomst en de planning van deze acties (wie doet wat tegen wanneer?). *Bv. Vanuit de tegenvallende resultaten voor technisch lezen beslist een school om het interventieprogramma Connect Lezen toe te passen.*

In onze school overleggen we regelmatig over de evaluatie van lezen.

In onze school is er **constructief overleg** over verschillende manieren om lezen in kaart te brengen en dit zowel formatief als summatief, *bv. het opmaken van toetsen, observaties, criteria bij beoordeling...*

Op onze school leidt overleg over de evaluatie van lezen tot **duidelijke afspraken over de graden heen**.